

Yli-lin Tannilan tuuli- ja aurinkovoimahanke Liite 23. Saukkoselvitys 2024

Infinergies Finland Oy



Muutosluettelo

Versio:	Päiväys:	Muutoksen kuvaus	Tarkastettu	Hyväksyjä
1	19.2.2024	Luonnos	Taru Suninen	Taru Suninen
2	23.2.2024	Valmis	Taru Suninen	Taru Suninen

Projekti:

Työnumero:

Asiakas:

Versio:

Päiväys:

Tekijä:

23702810_Yli-Ii_Tannila_saukkoselvitys

23702810

Infinergies Finland Oy

Valmis

23.2.2024

Iina Koivunen

Sisältö

1.	JOHDANTO	5
2.	AINEISTOT JA MENETELMÄT	6
3.	TULOKSET	7
4.	EPÄVARMUUSTEKIJÄT	8
5.	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	8
6.	LÄHTEET	9

Kartta- ja ilmakuvat:

Maanmittauslaitos (MML)

Karttojen paikkatieto:

Sweco Finland Oy

Valokuvat:

Sweco Finland Oy, 2024

Sweco | Yli-lin Tannilan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen saukkoselvitys

Työnumero: 23702810

Päiväys: 23.2.2024

Versio: Valmis

YHTEYSTIEDOT

Luontoselvityskonsultti
Sweco Finland Oy



Yhteyshenkilö:

Luontoasiantuntija (biologi FM), Iina Koivunen

Rautatienkatu 33

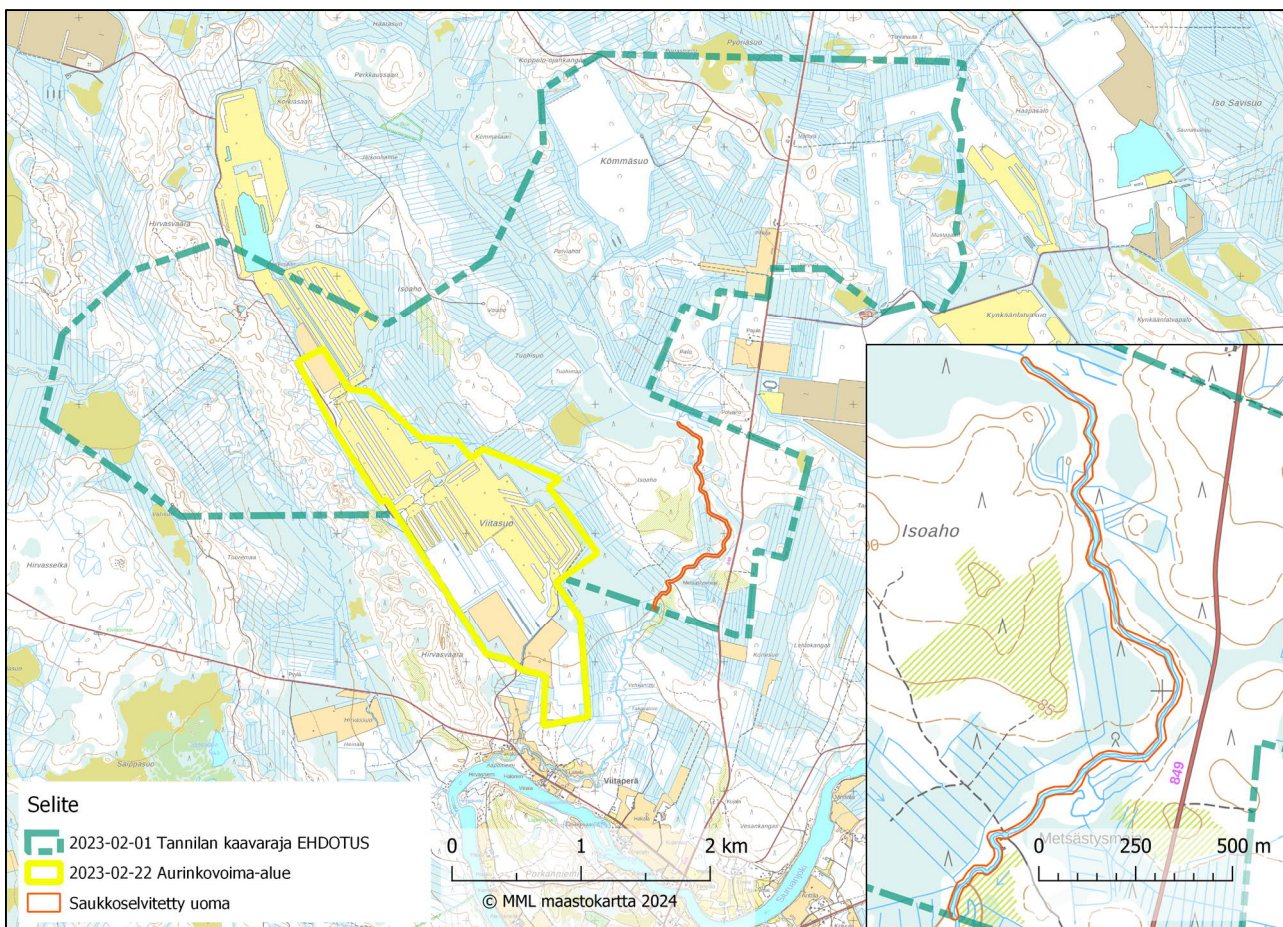
90100 OULU

Puh. 040-1884153

iina.koivunen@sweco.fi

1. JOHDANTO

Infinergies Finland Oy suunnittelee tuulivoimapuistoa ja aurinkovoimala-aluetta Oulun kaupungin pohjoisosaan, Yli-Iin Tannilan alueelle. Hankealueella tehtiin saukkoselvitys osana YVA-menettelyä helmikuussa 2024. 2000 hehtaarin kokoinen hankealue ja saukkoselvityksen kohteena ollut, saukolle karttatarkastelun perusteella mahdolliseksi elinalueeksi arvioitu uoma on esitetty alla olevassa kuvassa (Kuva 1).



Kuva 1. Tannilan tuulivoimapuiston ja aurinkovoimala-alueen hankealueen rajausta ja saukkoselvityksen kohteena ollut uoma.

Saukko kuuluu Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajeihin, joille edellytetään tiukkaa suojelua. Suojelulla tähdätään kyseisten lajien pitkäaikaiseen säilymiseen EU:n alueella. Liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 78§:n nojalla (Nieminen & Ahola 2017). Saukko on Suomessa elinvoimainen (Hyvärinen ym. 2019).

Saukko esiintyy nykyisin koko Suomessa. Aikanaan metsästys ja ympäristömyrkyt romahduttivat kannan, mutta rauhoituksen myötä saukko on palannut entisille asuinsijoilleen (Liukko 1999). Lajin elinpiiri on hyvin laaja, usein kymmenien kilometrien pituinen vesistöreitoinen osa. Suotuisat lisääntymis- ja levähdyspaikat sijaitsevat yleensä jokialueilla, joiden rannoilla kasvaa puuvartistia kasveja. Saukolle sopivissa vesistöissä

Sweco | Yli-Iin Tannilan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen saukkoselvitys

Työnumero: 23702810

Päiväys: 23.2.2024

Versio: Valmis

myös veden laatu on hyvä ja alueelta toiselle on kulkuyhteydet vesireittejä pitkin. Koska saukko ei itse pysty tekemään avantoja jäähän, laji on talvella riippuvainen läpi talven sulana pysyvistä virtapaikoista.

Lisääntymispaikkaan kuuluvat sekä synnytyspesä, pienten poikasten siirtopesä, että näiden lähistöllä sijaitsevat talvella sulana pysyvät vesistön osat, joilla pentue talvella saalistaa ja jotka saukkonaaras on syksyllä hajumerkinnyt poikuereviirinsä ydinalueeksi. Lisääntymispaikan laajuus riippuu saatavilla olevan ravinnon määrästä. Runsaasti ravintoa sisältävällä paikalla se voi olla yksi suurehko koski, mutta pienemmillä vesistöillä yleensä useamman melko lähekkäisen talvisen ruokailupaikan kokonaisuus (Sulkava 2017). Urossaukkojen reviiri on suurempi kuin naaraiden, ja ne voivat liikkua kauaskin jokien sulapaikoista siirtyessään reviirin osilta toiselle.

Saukon lisääntymispaikka paikannetaan ja määritellään poikueiden ja naaraan lumijälkien perusteella. Tärkeintä on selvittää lisääntymispaikan ravinnonsaantimahdollisuuksien perusteella kriittiset alueet, ts. kovillakin pakkasilla sulana pysyvät uomien osat. Levähdyspaikoista ovat löydettävissä ja rajattavissa vain pitkään käytetyt suojaiset kuustenalustat, osa luolista ja majavanpesät. Muut levähdyspaikat ovat joko hyvin vaikeasti löydettäviä tai epäsäännöllisesti käytettyjä, ja siten niitä ei yleensä kyetä rajaamaan tai ne eivät ole luontodirektiivin mukaisia levähdyspaikkoja (Sulkava 2017).

Saukkoselvityksen tekijänä oli biologi (FM) Iina Koivunen ja tarkastajana biologi (FM) Taru Suninen, molemmat Sweco Finland Oy:stä.

2. AINEISTOT JA MENETELMÄT

Saukkoselvityksen maastotöissä noudatettiin soveltaen Sulkavan (1999, 2007) kuvaamia menetelmiä. Saukon talvinen inventointi perustuu lumijälkilaskentaan saucon talvisilla ruokailupaikoilla ja niiden välillä. Saukkoselvitykset on helpointa tehdä talvella, jolloin voidaan myös varmistaa, onko selvitettävällä alueella lisääntymispaikkaa. Saukkonaaraat keskittävät pentueensa elämän ympäri vuoden sulana pysyville virtavesien osille, joten poikueen talvinen ruokailupaikka on osa saucon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa. Saukkoinventointi toteutetaan kulkemalla alueen vesistöjen rannat joko yhden tai useampia kertoja kauttaaltaan läpi.

Karttatarkastelun perusteella selvitettäväksi vesistöksi valikoitui Viitaoja, josta selvityksen kohteena oli hankealueelle sijoittuva, noin 1,7 kilometrin pituinen metsäojaa leveämpi uomajakso. Saukkoselvityksen maastokäynti tehtiin 13.2.2024. Maastokäynnillä kuljettiin lumikengillä kartoitettavan uomajakson molempia rantoja pitkin etsien saucon jälkiä ja jätöksiä ja pyrkien tunnistamaan saucon lisääntymis- ja levähdyspaikat.

Saukkoselvityksen aikaiset sää- ja lumiolosuhteet on esitetty alla olevassa taulukossa (Taulukko 1). Lähimmällä havaintoasemalla Pudasjärven lentokentällä (etäisyys 46 km) lumensyvyys oli 88 senttimetriä. Viitaojan varrella lunta oli selvityksen aikaan noin 50–60 senttimetriä. Edellisestä lumisateesta oli kulunut aikaa noin viikko, joten jälkien kertymiselle oli ollut hyvin aikaa. Selvitystä edelsi viikon kestänyt erittäin kylmä pakkasjakso.

Saukkoselvityksen lähtötietoina käytettiin Suomen lajitietokeskuksesta (Laji.fi) 6.2.2024 tilattuja saukkohavaintoja.

Taulukko 1. Saukkoselvityksen aikaan vallinnut säätila (Ilmatieteen laitos, 2024).

ajankohta	uoma	lämpötila	tuuli	pilvisuus	lumitilanne
13.2.2023 10:30–15:30	Viitaoja	-19,6 -> -15,8 °C	2–3 m/s	0/8	88 cm
lumisateesta aikaa noin viikko					

3. TULOKSET

Suomen lajitietokeskuksen tietokannassa (aineistopyyntö, 6.2.2024) ei ollut suunnittelualueelle sijoittuvia saukkohavaintoja. Lähin havainto oli yhdeksän kilometrin päässä lounaassa, Leuanojan läheisyydessä vuodelta 2014.

Maastoselvityksen aikana ei havaittu saukon lumijälkiä tai jätöksiä. Viitaoja oli selvityksen aikaan kokonaan jäässä, eikä saukon lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi soveltuvia sulapaikkoja ollut tarjolla.

Maasto on selvitysalueella tasaista, ja ainut koskimainen uomajakso sijaitsee aivan selvitysalueen alarajalla. Selvitettävän uomajakson yläosissa uoman leveys vaihtelee noin kahden ja neljän metrin välillä. Uoma on suhteellisen jyrkkäreunainen ja todennäköisesti aikoinaan perattu. Yläosissa ympäröivä metsä on harvaa, ojitetulle turvemaalle istutettua, havupuuvaltaista nuorta talousmetsää. Uoman varrelle jätetyt havu- ja lehtipuut luovat kuitenkin myös suojaisempia paikkoja uoman varrelle, samoin kuin useat uoman poikki kaatuneet puut. Selvityksen aikana uoma oli kauttaaltaan jäässä, mutta havaittavissa oli myös melko vastikään, mahdollisesti edeltävän pakkasjakson aikana jäätyneitä pieniä aloja (Kuva 2).

Alavirtaan päin edetessä uomaa ympäröivä metsä muuttuu aukeammaksi ja rannat paikoin täysin puuttomiksi. Uoman penkereet ovat matalammat. Selvityksen aikana uoma oli täysin jään ja lumen peitossa, eikä sulana pysyviä virtapaikkoja havaittu.

Saukkoselvityksen yhteydessä havaittiin lapinpöllö selvitetyn uomajakson pohjoispäädyssä. Lapinpöllö kuuluu EU:n lintudirektiviin liitteen I lajeihin.



Kuva 2. Vasemmalla näkymä Viitaojalta selvitysalueen yläosista ja oikealla alemmaa uoman varrelta. Oikeassa kuvassa näkyvissä uomaa pitkin kulkeneen ketun jäljet. Uoma oli selvitysaikana kauttaaltaan jäässä.

4. EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Selvityksen menetelmiin tai raportointiin ei liity merkittäviä epävarmuustekijöitä. Saukon elinpiiri on hyvin laaja, joten vaikka hankealueelta ei löytynyt lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, se voi olla osa saucon reviiriä niinä ajanjaksoina, kun uoma pysyy sulana.

5. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Viitaojan selvitysalueella ei havaittu saucon jälkiä tai jätöksiä. Uomajaksolla ei myöskään havaittu lainkaan saukolle välttämättömiä sulapaikkoja. Selvitysten aikaisten havaintojen perusteella voidaan todeta, että hankealueelle sijoittuva osa Viitaojasta ei sovellu saucon talviseksi lisääntymisalueeksi, saalistusmahdollisuuksien ollessa olemattomat.

Alueella ei ole saucon lain tarkoittamia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Sweco | Yli-lin Tannilan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen saukkoselvitys

Työnumero: 23702810

Päiväys: 23.2.2024

Versio: Valmis

6. LÄHTEET

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.

Ilmatieteen laitos 2024. Sää Pudasjärvi.

<https://www.ilmatieteenlaitos.fi/saa/pudasj%C3%A4rvi?parameter=wind&forecast=daily>. (käyty 15.2.2023)

Liukko, U.-M. (toim.) 1999: Saukkokannan tila ja seuranta Suomessa. Suomen ympäristö 353. 123 s.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Sulkava, R. & Liukko, U.-M. 1999. Valtakunnallinen saukkokannan lumijälkilaskenta. Julkaisussa: Liukko, U.-M. (toim.) Saukkokannan tila ja seuranta Suomessa. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 353. S. 7–76. <http://hdl.handle.net/10138/212581>

Sulkava, R. (2007). Snow tracking: a relevant method for estimating otter *Lutra lutra* populations. *Wildlife Biology*. 13(2): 208–218.

Sulkava, R. 2017: Saukko (*Lutra lutra*, Linnaeus, 1758). – Julkaisussa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.), Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt, s. 72–77. Suomen ympäristö 1/2017.

Suomen lajitietokeskus, 2024. Laji.fi-portaali. <https://laji.fi/>. (tietopyyntö tehty 6.2.2024)

Iina Koivunen, Luontoasiantuntija, biologi FM
Sweco Finland Oy
Oulu